

Eksperti radiācijas drošībā un kodoldrošībā

Publicēts: 10.01.2021.

 [Ekspertu radiācijas drošībā un kodoldrošībā saraksts un kontaktinformācija](#)

Ministru kabineta 2021.gada 28.janvāra noteikumi Nr.65 "[Darbību ar jonizējošā starojuma avotiem paziņošanas, reģistrēšanas un licencēšanas noteikumi](#)" kā priekšnosacījumu licences vai reģistrācijas apliecības saņemšanai jonizējošā starojuma avotu lietošanai nosaka eksperta atzinuma un saskaņota telpas plāna iesniegšanu.

Saskaņā ar noteikumu 16. punktu iesniedzējs jonizējošā starojuma avota izvietojuma montāžas plānu saskaņo ar sertificētu radiācijas drošības ekspertu vai medicīnas fizikas ekspertu, kā arī saņem sertificēta radiācijas drošības eksperta vai medicīnas fizikas eksperta atzinumu par to, ka telpas, ēkas vai teritorijas ekspluatācijas apstākļi atbilst jonizējošā starojuma avota ražotāja nosacījumiem, lai veiktu paredzētās darbības, un plānotās darbības ar jonizējošā starojuma avotu ir pamatotas un nerada tiešus draudus darbiniekiem, iedzīvotājiem un videi.

Savukārt Ministru kabineta noteikumi [Nr. 1284 "Darbinieku apstarošanas kontroles un uzskaites kārtība"](#) nosaka jonizējošā starojuma avotu darba vietas monitoringa veikšanas kārtību.

Noteikumu 18. punktā noteikts, cik bieži jāveic darba vietas monitorings radioaktīvo vielu nesaturošiem jonizējošā starojuma avotiem (rentgeniekārtām), kuri tiek lietoti noteiktā telpā atbilstoši telpas plānam. Atbilstoši noteikumu 19. punktam šo monitoringu var veikt:

- akreditēta inspicēšanas institūcija;
- akreditēta laboratorija;
- radiācijas drošības un kodoldrošības eksperts, radiācijas drošības eksperts, medicīnas fizikas eksperts;
- vai darbu vadītājs, ja izpildītas noteikumu 19.6. apakšpunktos noteiktās prasības.

Noteikumu 20. punktā noteikts, cik bieži jāveic darba vietas monitorings radioaktīvo vielu saturošiem jonizējošā starojuma avotiem vai radioaktīvo vielu nesaturošiem jonizējošā starojuma avotiem (rentgeniekārtām), kuri tiek lietoti dažādās telpās bez noteikta telpas plāna, ārpus ēkām vai uzņēmuma teritorijas. Atbilstoši noteikumu 22. punktam šo monitoringu var veikt:

- akreditēta inspicēšanas institūcija;
- akreditēta laboratorija;
- radiācijas drošības un kodoldrošības eksperts, radiācijas drošības eksperts, medicīnas fizikas eksperts;
- medicīnas fiziķis;
- vai darbu vadītājs, ja izpildītas noteikumu 22.7. apakšpunktos noteiktās prasības.

Ministru kabineta noteikumi [Nr. 149 "Noteikumi par aizsardzību pret jonizējošo starojumu"](#) nosaka radiācijas drošības ekspertu, radiācijas drošības un kodoldrošības ekspertu, kā arī medicīnas fizikas ekspertu atestācijas kārtību.

Radiācijas drošības eksperts ir persona, kuras kvalifikācija ļauj veikt fizikālos, tehniskos un radioķīmiskos mērījumus, novērtēt jonizējošā starojuma dozas un radiācijas drošību, kā arī, pareizi izmantojot aizsardzības līdzekļus, efektīvi aizsargāt cilvēkus no jonizējošā starojuma. Radiācijas drošības un kodoldrošības eksperta kvalifikācija ļauj veikt fizikālos, tehniskos un radioķīmiskos mērījumus, novērtēt jonizējošā starojuma dozas un radiācijas drošību, un kodoldrošību, kā arī, pareizi izmantojot aizsardzības līdzekļus, efektīvi aizsargāt cilvēkus no jonizējošā starojuma.

Savukārt saskaņā ar Ministru kabineta noteikumiem [Nr. 482 "Noteikumi par aizsardzību pret jonizējošo starojumu medicīniskajā apstarošanā"](#) medicīnas fizikas eksperts ir medicīnas fiziķis ar vismaz maģistra grādu medicīnas fizikā vai eksperts jonizējošā starojuma fizikā vai jonizējošā starojuma tehnoloģijā, ko izmanto medicīniskajā apstarošanā, un kuram ir izsniegts radiācijas drošības eksperta sertifikāts medicīnas fizikā atbilstoši normatīvajiem aktiem par aizsardzību pret jonizējošo starojumu.

Noteikumu Nr. 149 9. punkts nosaka, ka ekspertam jāsaņem radiācijas drošības un kodoldrošības ekspertu atestācijas komisijas (turpmāk — komisija) izsniegts sertifikāts. Komisija izvērtē personas, kas pretendē uz sertifikātu (turpmāk — pretendents), novērtējot viņu izglītības un profesionālās kvalifikācijas atbilstību šo noteikumu 8. punkta prasībām, kā arī specialitātei atbilstošas darba iemaņas radiācijas drošības un kodoldrošības jomā. Komisija sertifikātu izsniedz uz pieciem gadiem.

 [VARAM 20.09.2019. rīkojums Nr. 1-2/117 par radiācijas drošības un kodoldrošības ekspertu atestācijas komisiju](#)

 [25.01.2016. radiācijas drošības un kodoldrošības ekspertu atestācijas komisijas nolikums](#)

Kas jāņem vērā eksperta statusa pieteikuma sagatavošanā vai eksperta statusa atjaunošanā (pagarināšanā)?

Atbilstoši noteikumiem Nr. 149 kopā ar eksperta statusa pieteikumu jāiesniedz arī darba pieredzes apraksts, kurā:

aprakstīta profesionālā pieredze, vadot vai izpildot darbības ar jonizējošā starojuma avotiem,

uzskaitītas radiācijas drošības kvalitātes nodrošināšanas programmas, rekomendācijas vai citi ilgtermiņa stratēģiskie dokumenti, kuru izstrādē vai īstenošanā piedalījies pretendents.

Darba pieredzes aprakstā lūdzam aprakstīt un pamatot katru izvēlēto sertifikācijas virzienu un jomu, norādot arī informāciju par jonizējošā starojuma avotiem, ar kuriem veiktas darbības – piemēram, radionuklīdu, tā kopējās radioaktivitātes vērtību, rentgeniekārtas veidu, tās pamatparametrus u.c.

Ievērojot 06.03.2017. aktualizēto pieteikuma veidlapu, lūdzam ņemt vērā skaidrojumu par sertifikātiem, kas izsniegti līdz līdz 06.03.2017. Skaidrojumu skatīt pieteikuma veidlapā.

Pieteikuma veidlapas eksperta statusa saņemšanai

Izvēlētā veidlapa jāaizpilda un aizpildītais pieteikuma oriģināls jāiesniedz Radiācijas drošības centrā. Var pildīt un iesniegt vairākas veidlapas, ja nepieciešams saņemt eksperta statusu, piemēram, gan radiācijas drošībā medicīniskajā apstarošanā, gan nemedicīniskajā apstarošanā.

 [Pieteikuma veidlapa medicīnas fizikas eksperta statusam](#)

 [Pieteikuma veidlapa radiācijas drošības eksperta un/vai kodoldrošības eksperta statusam \(nemedicīniskajā apstarošanā\)](#)

 [Pieteikuma veidlapa radiācijas drošības eksperta statusam \(medicīniskajā apstarošanā\)](#)

<https://www.vvd.gov.lv/lv/eksperti-radiacijas-drosiba-un-kodoldrosiba>